

LÄHITAPIOLA

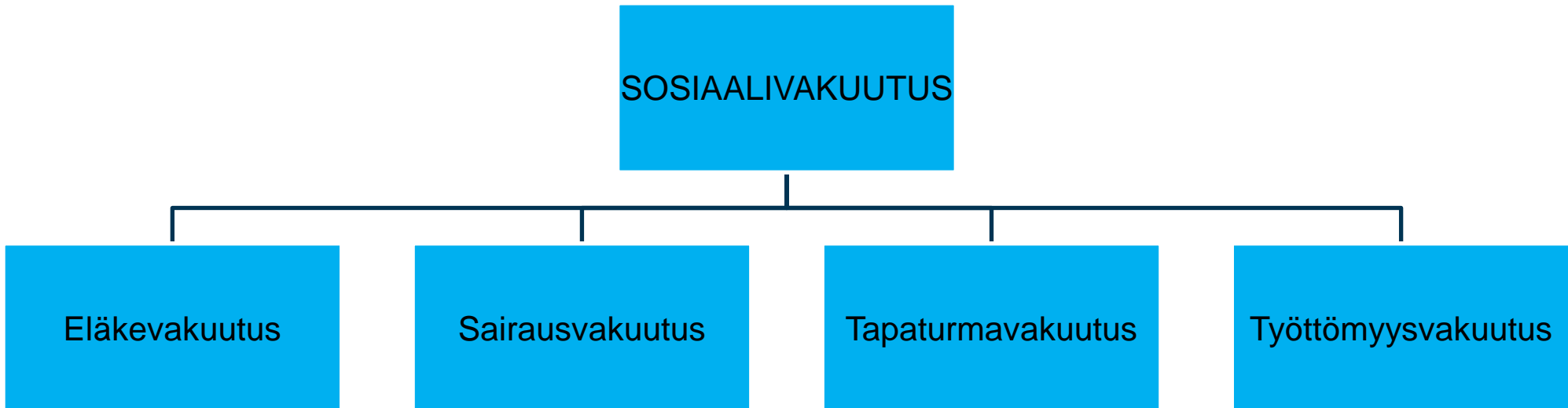
Eläkeyhtiö

TYÖKYVYN HALLINTA, KUNTOUTUSVAIHTOEHDOT JA
TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE

Työeläke

- osa lakisääteistä sosiaalivakuutusta

Suomen eläkejärjestelmän pääpiirteet

LAKISÄÄTEINEN

Työeläke

- perustuu työntekoon
- määräytyy työansioiden mukaan

ansioturva

Kansaneläke

- perustuu asumiseen
- työeläkevähenteinen

perusturva

VAPAAEHTOINEN

Lisäeläke

- määräytyy yksilöllisesti, sopimuksen mukaan

täydentävä

Minkä ikäisenä eläkkeelle voi siirtyä?

63-68-v.

VANHUUSELÄKE

62-v.

VARHENNETTU VANHUUSELÄKE

60-67-v.

OSA-AIKAELÄKE v. 1953 ja sen jälkeen syntyneille

58-67-v.

OSA-AIKAELÄKE v. 1952 ja sitä ennen syntyneille

18-62-v.

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE

Työeläkejärjestelmän tulevat muutokset

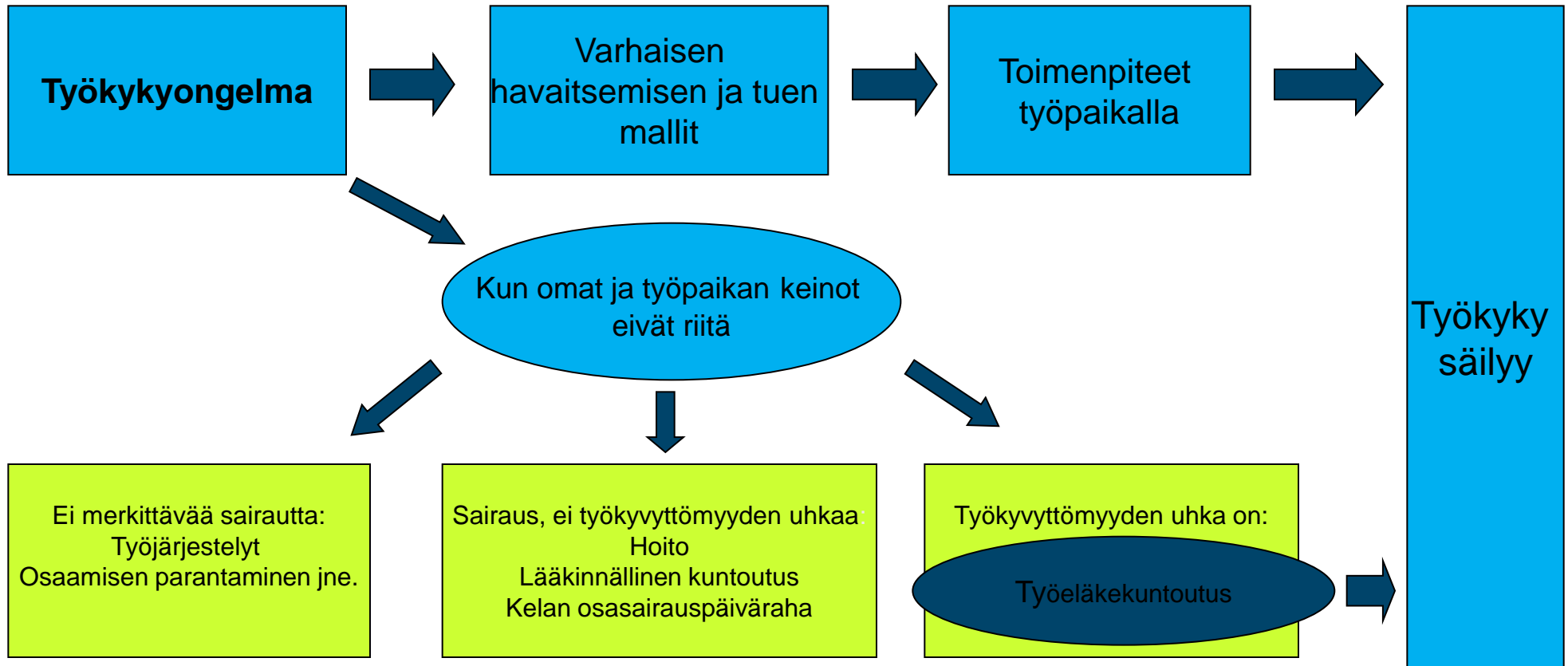
- Voimaan 1.1.2013
- Varhennetun vanhuuseläkkeen poistuminen koskee:
  - 1952 ja sen jälkeen syntyneitä henkilöitä
  - Työeläke , kansaneläke ja takuueläke
- Työttömyyspäivärahan lisäpäivillä olevilta oikeus vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen 62-vuoden iässä poistuu 1958 ja sen jälkeen syntyneiltä
- Osa-aikaeläkkeen ikäraja nousee 61 vuoteen 1954 ja sen jälkeen syntyneillä henkilöillä

Ratkaisuja työkyvyn säilymiseen

- Työjärjestelyt
  - Työvälineiden parantaminen (työergonomia)
  - Työn uudelleen organisointi
  - Työtehtävien vaihto
- Osasairauspäiväraha (Kela)
- Lääkinnällinen kuntoutus (Kela)
- Ammatillinen kuntoutus
- Osatyökyvyttömyyseläke
- Osa-aikaeläke

Työkykyongelman hallinta

YHTEISTYÖ TYÖPAIKALLA

Kuntoutus on suunnitelmallista ja monialaista, yleensä pitkäjännitteistä toimintaa, jonka tavoitteena on auttaa kuntoutujaa hallitsemaan elämäntilanteensa (toimintakyvyn, itsenäisen selviytymisen, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen). Ajoissa aloitettu kuntoutus palvelee yksilön ja yhteiskunnan sekä työnantajienkin etua.

- Ammatillinen kuntoutus
- Toimintakyvykuntoutus (lääkinnällinen kuntoutus)
- Sosiaalinen kuntoutus
- Kasvatuksellinen kuntoutus

Kuntoutusjärjestelmät Suomessa

- Työeläkelakien mukainen kuntoutus (kohderyhmänä työeläkejärjestelmän piiriin kuuluvat henkilöt, joilla on sairauden tai vamman aiheuttama työkyvyttömyyden uhka)
- Tapaturma- ja liikennevakuutuslain mukainen kuntoutus (kohderyhmänä tapaturmassa vammautuneet ja ammattitautipotilaat)
- Työhallinnon kuntoutus (kohderyhmänä vajaakuntoiset työnhakijat)
- Kansaneläkelaitoksen kuntoutus (kohderyhmänä henkilöt, joilla on sairauden tai vamman aiheuttama työkyvyttömyyden uhka tai työkyky oleellisesti heikentynyt, vaikeavammaiset alle 65-vuotiaat ja muu kuntoutustarpeessa oleva työikäinen väestö)
- Myös muita kuntoutusjärjestelmiä (kansanterveyslaki, erikoissairaanhoido, sosiaalihuoltolaki, vammaispalvelulaki, työterveyslaki)

Ammatillinen kuntoutus

- Työeläkekuntoutuksella pyritään ehkäisemään työntekijän joutumista työkyvyttömyyseläkkeelle. Henkilöllä on oikeus ammatilliseen työeläkekuntoutukseen, jos sairauden arvioidaan aiheuttavan muutaman vuoden kuluessa uhan joutua työkyvyttömyyseläkkeelle.
  - Kuntoutusta haetaan kuntoutushakemuksella, jonka liitteeksi tarvitaan kuntoutussuunnitelma ja lääkärin B-lausunto.
  - Edellytyksenä on, että hakijalla on työansioita viimeisen viiden vuoden aikana yhteensä 33 352,02 euroa (vuonna 2013).
  - Kuntoutuksen keinoja ovat työpaikkakuntoutus, kuten työkokeilu omalla työpaikalla, tai ammatillinen koulutus.
  - Tuettava toimenpide suunnitellaan yksilöllisesti hakijan tarpeen mukaan.
  - Kuntoutuksen ajalta maksetaan kuntoutusrahaa.

Kenellä on oikeus työeläkekuntoutukseen?

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

- Asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma aiheuttaa todennäköisesti sellaisen uhkan, että hakija tulee työkyvyttömäksi työeläkeläissa (TyEL 35 §) tarkoitetulla tavalla.
- Ammattipätevyys koulutuksen tai työn kautta ja vakiintuneisuus työelämään
- Työntekijällä on työskentelystä saatuja vakuutettuja ansioita tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 33 352,02€ (vuonna 2013).
- Työkyvyttömyyden uhkaa voidaan siirtää tai estää tarkoituksenmukaisella kuntoutuksella.
- Työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Työntekijän eläkelaki

- TyEL 35 § 1 ja 2 mom.

”Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänen työkykynsä arvioidaan olevan heikentynyt sairauden, vian tai vamman vuoksi vähintään kahdella viidesosalla yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan. Työkyvyttömyyseläke myönnetään täytenä eläkkeenä, jos työntekijän työkyky on heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osaeläkkeenä.

Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Jos työkyky vaihtelee, otetaan huomioon työntekijän vuotuinen ansio.”

Työkyvyttömyyseläke

- Hakija on tavallisesti ensin enintään 300 arkipäivää Kelan sairaspäivärahalla, jonka jälkeen eläke voi alkaa, jos työkyky ei ole palautunut. Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää 18 – 62 – vuotiaalle, jonka työkyky on heikentynyt vähintään vuoden ajaksi.
- Hakemuksen liitteeksi aina lääkärin B-lausunto. Lausunnot on hyvä toimittaa koko sairaspäivärahakauden ajalta.
- **Mahdollinen oikeus ammatilliseen kuntoutukseen tutkitaan aina työkyvyttömyyseläkehakemuksen ratkaisun yhteydessä!**
- Eläkeratkaisussa otetaan huomioon terveydentilan lisäksi kyky hankkia ansiotuloja, ikä, koulutus, työkokemus, asumisolot ja perhesuhteet.
- Jos työkykyä on vielä osittain jäljellä, voidaan myöntää osatyökyvyttömyyseläke
  - Osatyökyvyttömyyseläkkeestä voi hakea ennakkopäätöksen, joka on voimassa 9 kk
  - Eläke voi alkaa kun ansiot pienenevät korkeintaan 60 prosenttiin aikaisemmasta vakiintuneesta ansiotasosta.

Lääketieteelliset selvitykset työkyvyttömyyseläkeratkaisussa

Hakijaa hoitanut lääkäri laatii eläkkeen hakemista varten lausunnon, jossa tulisi kuvata hakijan sairaushistoria, tehtyjen tutkimusten löydökset ja potilaan toiminnallinen tila

- Eläkeyhtiön ratkaisu perustuu lääketieteellisissä tutkimuksissa todettuihin sairauslöydöksiin ja niiden arviointiin.
- Hoitavan lääkärin arvio oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen ei ole eläkeyhtiötä sitova.
- Ratkaisevaa on todettujen sairauksien aiheuttama toimintakyvyn heikkeneminen ja sen aiheuttamat rajoitteet töissä, joita hakijalta voidaan kohtuudella edellyttää.
- Pelkät iänmukaiset muutokset hakijan terveydentilassa eivät ole riittäviä työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen perusteita.

Ikä

60 vuotta täyttäneiden hakijoiden työkyvyttömyyseläkeoikeutta arvioitaessa painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta eli arvioidaan hakijan jäljellä olevaa työkykyä hänen omaan työhönsä.

Vakuutusoikeuden linja:

Henkilöltä edellytettyjen työtehtävien kirjo supistuu ikääntymisen myötä, joskin ammatilliseksi käsite muuttuu vasta 60 vuoden iässä.

Työtehtävien kirjon laajuuteen vaikuttavat iän lisäksi myös muut yksilölliset seikat. Usein se on paljon laajempi kuin eläkkeenhakija on valmis omalla kohdallaan hyväksymään.

Työkyvyttömyyseläkkeen hakeminen

Eläkettä on haettava itse henkilökohtaisesti allekirjoitetulla hakemuksella. Samalla hakemuksella voi hakea sekä työeläkelakien mukaista eläkettä että mahdollista Kelan työkyvyttömyyseläkettä (jos karttunut työeläke on jäänyt määrältään pieneksi).

- työkyvyttömyyseläkehakemus (Kela/Työeläkejärjestelmä 7007)
- lääkärinlausunnot joihin nojaten hakee eläkettä (näyttövelvollisuus)
- kaikki B-lääkärinlausunnot työkyvyttömyyden alkamisesta (sv-kaudelta)
- muut selvitykset jotka haluaa toimittaa
- lääkärinlausunnoista aiheutuvista kustannuksista vastaa hakija itse

Muutoksenhaku

Eläkepäätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta annetun määräajan puitteissa (7 + 30 päivää). Määräaika on ehdoton.

- Valitus voi olla vapaamuotoinen asiakirja, josta selviää tyytymättömyys annettua päätöstä kohtaan. Muutoksenhakijan tulee kuitenkin allekirjoittaa valitusasiakirja.
- Mikäli sekä Kela että työeläkelaitos ovat hylänneet hakemuksen, molemmista päätöksistä tulee tehdä erillinen valitus, jos hakija on tyytymätön päätökseen.
- Valituksen lähettämisen jälkeen voi toimittaa lisäselvitystä
- Valitusasian käsittely muutoksenhakuasteissa on maksutonta.
- Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta on 1. muutoksenhakuaste työeläketurvaa koskevissa asioissa.
- Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä voi valittaa vakuutusosoikeuteen. Vakuutusosoikeuden päätös on lopullinen eikä siitä voi valittaa.

Työttömyyden kohdatessa

- Työttömäksi jäädessä:
  - Tuleva työeläke on karttuneen eläkkeen suuruinen.
  - Työttömyyskorvaus turvaa ensisijaisesti toimeentulon.
  - Työeläkkeen karttuminen (työansioista päättyy). Ansiosidonnaisesta työttömyyspäivärahasta karttuu lisää eläkettä.
- Työttömyyskorvauksia ovat:
  - Ansiopäiväraha
  - Peruspäiväraha
  - Työmarkkinatuki

- **1950 – 1954- syntynyt** voi saada päivärahaa lisäpäiviltä enintään 65-vuotiaaksi saakka, jos on 59-vuotias ennen 500 työttömyyspäivän täyttymistä ja ollut eläkevakuutetussa työssä 5 vuotta viimeisen 20 vuoden aikana.
- **1955 – 1956** syntyneen työttömän pitää täyttää vähintään 60 ja **1957 sen jälkeen syntyneen vähintään 61 vuotta ennen päivärahan enimmäisajan täyttymistä**, jotta hän saa lisäpäiväoikeuden
  - Huom! Lisäpäivillä oleva henkilö voi hakea vanhuuseläkettä 62-vuotiaana (ilman varhennusvähennystä) tai jatkaa työttömyyspäivärahalla (ei koske 1958 ja sen jälkeen syntyneitä henkilöitä).
  - Ansiosidonnaisesta työttömyyspäivärahasta karttuu eläkettä 63- vuotiaaksi saakka.
  - Kannattaa tarkistaa kokonaisaläketurva. Jos työeläke on alle 1 213 €/kk, voi saada lisäksi kansaneläkettä. Kelan vanhuuseläkkeeseen kuitenkin tehdään pysyvä varhennusvähennys alle 65-vuotiaana, joten määrä kannattaa tarkistaa Kelasta.

Kiitos!